

Paisatges Industrials

XLIIIè Curset

Jornades Internacionals sobre la Intervenció
en el Patrimoni Arquitectònic

17-19.12.2020

Presentació

El patrimoni industrial desperta l'interès de preservar-lo com a testimoni històric, com a memòria col·lectiva i com a conjunt d'edificis i espais propis, en tant que se li atorga un valor arquitectònic, urbanístic, paisatgístic i social. L'interès neix des del teixit associatiu, les instàncies acadèmiques i l'Administració, ja que significa un patrimoni cultural que ens vincula als nostres avantpassats, i ens adjudica identitat i arrelament.

Els paisatges industrials constitueixen un ric llegat col·lectiu de gran valor històric, estètic, simbòlic i identitari, a més de representar una magnífica oportunitat per aprendre de la història mitjançant el paisatge.

Tots prenem consciència de la necessitat d'aconseguir una política més conservacionista envers dit patrimoni, representatiu de la Revolució Industrial, que va marcar un període de temps amb grans transformacions econòmiques, tecnològiques i socials en la història de la humanitat.

Àmbit d'actuació

Tractarem els paisatges industrials territorials i urbans, configurats, alhora, pels elements que integren el patrimoni industrial més actual dins l'àmbit nacional i internacional. Posarem un èmfasi especial en el període comprès entre els segles XIX-XXI, a Gran Bretanya, Alemanya, França i Espanya.

Direcció del XLIIIè Curset

Jornades Internacionals sobre la Intervenció
en el Patrimoni Arquitectònic 2020

Comitè organitzador

Olga Correa Sala, arquitecta directora

Joaquim Sabaté, Dr. arquitecte i economista, col·laborador

Jordi Rogent, arquitecte, col·laborador

Dídac Gordillo, arquitecte, col·laborador

Gemma Solbes, periodista, col·laboradora

Antoni Vilanova, arquitecte i president de l'AADIPA/ **Marc Aureli Santos**,
arquitecte/ **Marc Piqué**, arquitecte/ **Miriam Germeno**, arquitecta/

Olga Bas, arquitecta, moderadors

Representants de la Junta Directiva de l'AADIPA

Àlex Gràvalos i Torner, secretari tècnic de l'AADIPA

Marta Urbiola i Doménech, tesorera de l'AADIPA

Criteri

Objectius

Donar criteris de valoració per tal d'adquirir el coneixement i les eines per transmetre els valors intrínsecs del paisatge industrial i el patrimoni industrial que l'integra (elements d'anàlisi, protocols d'estudis, reflexió...)

Conèixer les diferents tipologies que l'engloben: les configuradores de territori (colònies industrials...), les integrades dins l'àmbit urbà (àrees de patrimoni industrial...), i les aïllades.

Vetllar per la seva protecció mitjançant diferents fórmules (revisió i redacció de planejament urbanístic, declaració de béns de protecció BCIN o BCIL, plataformes de defensa...)

Analitzar i establir criteris d'intervenció, i donar exemples.

Estudiar fórmules de gestió, per tal de donar-li ús i manteniment.

Fer créixer la consciència envers el paisatge i el patrimoni industrial, convertit en un recurs cultural, per tal de transmetre'l a les generacions futures.

Interès

El patrimoni industrial es defineix com el conjunt de restes, materials i immaterials, de la cultura industrial que posseeixen un valor històric, tecnològic, social, arquitectònic o científic. Aquestes restes poden ser fàbriques, molins, mines, tallers, magatzems, llocs on es genera, es transmet i s'usa energia, infraestructures de transport, així com els llocs on es desenvolupen les activitats socials relacionades amb la indústria, tals com l'habitatge, el culte religiós, l'educació o el lleure.

Alhora té un valor testimonial, d'identitat, d'arrelament..., en què la història obrera i l'empresarial es fusionen amb la història de la tecnologia i la ciència.

Aquest rerefons ens ofereix un llegat del patrimoni industrial per estudiar des de la vessant paisatgística, urbanística, de l'edificació, de les infraestructures i maquinària, fins a la documental. Així, en aquest cursset, es volen posar de manifest els paisatges industrials conformats.

Finalitat

Establir diferents eines per al coneixement, difusió, protecció, rehabilitació, utilització, conservació i manteniment del paisatge industrial i el seu patrimoni arquitectònic (pla integral, pla director industrial, pla especial, ...).

Plantejar usos i activitats d'acord amb la seva funció i ús inicial, com són la tecnologia, la recerca, la creació, els viviers d'empreses...

Tot plegat relacionat amb els conceptes innovadors de l'actual segle XXI, com la rehabilitació lligada amb la sostenibilitat, entesos com a construcció d'una cultura de la ciutadania, les noves oportunitats i la conservació d'un llegat col·lectiu.

Ponències introductòries. Marc i àmbit local

- 16 h **Acte d'apertura del XLIIIè Curset**
Assumpció Puig, degana COAC + **Antoni Vilanova**, president AADIPA + **Olga Correa**, directora XLIIIè Curset.
- 16.30 h **Introducció marc sobre paisatges industrials**
Miguel Ángel Álvarez, miembro de la Comisión de Seguimiento del Plan Nacional de Patrimonio Industrial, presidente Asociación Arqueología Industrial (INCUNA) y Miembro de la Junta The International Committee for Conservation of Industrial Heritage (TICCIH) España
- 17 h **Plan Nacional de Paisaje Cultural y Plan Nacional de Patrimonio Industrial**
Noelia Yanguas, coordinadora del Plan Nacional de Patrimonio Industrial-1999/ **Carmen Caro**, coordinadora del Plan Nacional de Paisaje Cultural-2012. Instituto del Patrimonio Cultural de España (IPCE) del Ministerio de Cultura y Deporte
- 17.30 h **Vídeo de la Foneria Parès a Ciutat Vella**
- 17.35 h **Pausa**
- 18 h Parlaments, Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya
Protecció del patrimoni industrial a Catalunya
Jaume Perarnau, director del mNACTEC. Departament de Cultura de la Generalitat Catalunya
- 18.30 h **Ordenació i gestió a Can Batlló de Barcelona**
Martí Abella, coordinador projectes Institut Municipal Urbanisme (IMU). Ajuntament de Barcelona
- 19.00 h Parlaments, Ajuntament de Barcelona
Desenvolupament urbanístic, operacions previstes al districte i actual redefinició del 22@
Aurora López, arquitecta. Ajuntament de Barcelona
- 19.30 h **Sèquies, camps, camins i vapors. L'estudi de paisatge del 22@**
Marina Cervera, arquitecta i paisatgista/ **Teresa Navas**, graduada en Història de l'Art i Dra. en Geografia/ **Sebastià Jornet**, arquitecte urbanista - redactors
- 20.00 h **Debat** amb els ponents

Matí. Ponències. Àmbit català

- 9 h **El territori de “La Barcelona de ferro”**
Assumpció Feliu, Dra. en Historia de l'Art i Civilitzacions per la Universitat de Rennes, Vicepresidenta de l'Associació del Museu de la Ciència i de la Tècnica i d'Arqueologia Industrial de Catalunya (AMCTAIC) i membre de la junta directiva del TICCIH
- 9.30 h **Els nous usos del patrimoni industrial català. “Espais recobrats”**
Ferran Pont Montaner, arquitecte/ **Teresa Llordés**, fotògrafa
- 10 h **Ocupació industrial en l'assentament mil·lenari del castell d'Amposta. Convivència, conciliació i posada en valor d'estructures patrimonials**
Carles Brull/ Andreu Alfonso, arquitectes.
- 10.30 h **PEU àmbit Mas Colom. Tàrrega**
Antoni Martí i Falip, arquitecte.
- 11 h Pausa
- 11.30 h Parlaments, Àrea Metropolitana de Barcelona
Projecte del parc lúdic fluvial del Prat del Llobregat
Pepa Moran Núñez, arquitecta per l'ETSAV (València), Màster d'arquitectura del Paisatge de la UPC i Màster en Urbanisme i Ordenació del Territori del DUOT-ETSAB-UPC.
- 12 h **Canal de Pinyana. La llarga construcció d'un patrimoni**
Melitó Camprubí, arquitecte. Diputació de Lleida/ **Laura Camprubí**, ambientòloga, llicenciada en Ciències Ambientals i màster en Paisatgisme a l'ETSAB. Sòcia de la Cooperativa el Risell
- 12.30 h **Cooperatives agrícoles. Cellers: Pinell de Brai, Gandesa... terrenys vitivinícoles i experiències enoturístiques**
FGR. Arquitectes (Figuerola-Gavaldà-Romera).
- 13 h **Can Ricart. Del Raval al Poblenou. Intervencions en el paisatge industrial a les dues ubicacions a la ciutat de Barcelona.**
Vora arquitectura. Pere Buil i Toni Riba
- 13.30-14 h **Debat** amb els ponents

Tarda. Ponències. Àmbit català i estatal

16 h **Visita virtual a Fabra i Coats a Borgonyà**

16.10 h **Fabra i Coats a Borgonyà. Sant Vicenç de Torelló**

Jordi Rogent, arquitecte/ **Manuel Giral** i **Clausells**, "in memoriam". Ajuntament de Sant Vicenç de Torelló

16.40 h Parlaments, INCASOL

Condicionament de les mines de plom de Bellmunt del Priorat. La mina Eugènia i la colònia minera. "La galena" = sulfur de plom.

Jordi Segura, cap del Servei d'Arquitectura. Secretaria de l'Agenda Urbana i Territori. Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya

17.10 h Pausa

17.50 h **Centrales y poblados nucleares españoles de primera generación (1963-1975)**

Juan Fernando Ródenas, arquitecte, investigador del caít Universitat Rovira i Virgili (URV)/

Carlos Gonzalvo, arquitecte, doctorand del caít URV. Ajuntament de Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant

18.20 h **Visita virtual a la Central Nuclear de Vandellòs I i Poblat Hifrensa a Vandellòs - l'Hospitalet de l'Infant**

18.30 h **Gaudí, Güell i Guastavino i la fàbrica Asland al Clot del Moro. Castellar de n'Hug**

Manel Julià, arquitecte i arqueòleg/ **Claudia Sanmartí**, arquitecta

19 h Parlaments, Diputació de Barcelona

Òdena: indústria, paisatge, patrimoni i poble

Joan Closa, gerent de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic de la Diputació de Barcelona

20-20.30 h **Debat** amb els ponents

Matí. Ponències. Àmbit estatal i internacional

- 9 h **Port de Sagunt: siderúrgia, ciutat i teatre. Projectes abandonats**
Julià Esteban Chapapria, Dr. arquitecte, historiador i Màster en Història Contemporània.
- 9,30 h **El Horno Alto nº 2: la memoria como elemento de composición**
Luis Fco. Herrero García, Dr. Arquitecto, profesor titular de Universidad del Departamento de Proyectos Arquitectónicos de la Universitat Politècnica de València
- 10 h **Dipòsits del Sol. Albacete**
Francisco Jurado, arquitecte
- 10.30 h **La industria, fábrica del paisaje- Bilbao**
Iñaki Uriarte, arquitecto
- 11 h Pausa
- 11.30 h **Paisatges Industrials de la UNESCO: Derwent Valley i Newlanark**
Eusebi Casanelles, TICCIH Live-President, Engineering and Industrial Heritage Committee d'Europa Nostra, membre del Plan Nacional del Patrimoni industrial. Vicepresident de la Fundació del Museu de la Colònia Vidal
- 12.00 h **Urban rules for the regeneration of industrial sites in Brianza (Italy)**
Alessandro Ali, architect and urban planner (Ubstudio Milano)- Guanyador de la 2a edició de Premi Europeu d'Intervenció en Patrimoni Arquitectònic AADIPA, categoria C, Planejament
- 12.30 h **Parc Zollverein. Essen. Alemanya**
Sascha Wienecke, architect for landscape architecture (Planergruppe GmbH Oberhausen)- Guanyador de la 4a edició del Premi Europeu d'Intervenció en Patrimoni Arquitectònic AADIPA, categoria B, Espais exteriors
- 13 h **High Line en Nueva York**
Brian Thomas Rosa, Urban planner, Dr. in Human Geography. Marie Curie Research Fellow, Department of Humanities, Universitat Pompeu Fabra.
- 13.30-14 h **Debat** amb els ponents

Tarda. Ponències. Àmbit català

- 16 h** **Les tres xemeneies de Sant Adrià de Besòs. Una fita en el paisatge metropolità**
Roger Hoyos, enginyer tècnic industrial. Professor de tecnologia a l'ensenyament secundari, jubilat. Membre de la Societat Catalana de Tecnologia (Institut d'Estudis Catalans). President de la Plataforma per la conservació de les tres xemeneies de Sant Adrià
- 16.30 h** **Pla Especial Colònia Sedó/ Pla Director Colònia Sedó a Esparraguera/ Declaració BCIL del Conjunt**
Marta Jové Pérez, arquitecta i coordinadora comarcal de la Comissió territorial d'urbanisme de l'àmbit metropolità de Barcelona del Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya/
Antoni Vilanova, arquitecte i president AADIPA
- 17 h** Parlaments, Diputació de Girona
Ruta del Ferro i Carbó. Vies verdes: Ripoll
Àngel Planas, gerent del Consorci Vies Verdes de Girona/ **Carles Gorini**, expert. Diputació de Girona
- 17.30 h** Pausa
- 18 h** **L'arquitectura de Susqueda**
Eduard Callís Freixas, Dr. arquitecte. Professor al Departament de Projectes Arquitectònics de la ETSAB. UPC.
- 18.30 h** **Els reptes dels paisatges culturals al segle XXI**
Joaquim Sabaté Bel, Dr. arquitecte i economista. Catedràtic d'Urbanisme i investigador en la ETSAB. UPC.
- 19.30 h** **Debat** amb els ponents
- 20-20.30 h** **Taula rodona. Conclusions**

Activitats complementàries

Publicació

Un cop finalitzat el Curset s'elaborarà una publicació (en paper o digital) amb les ponències presentades durant les jornades i una altra publicació digital amb les comunicacions.

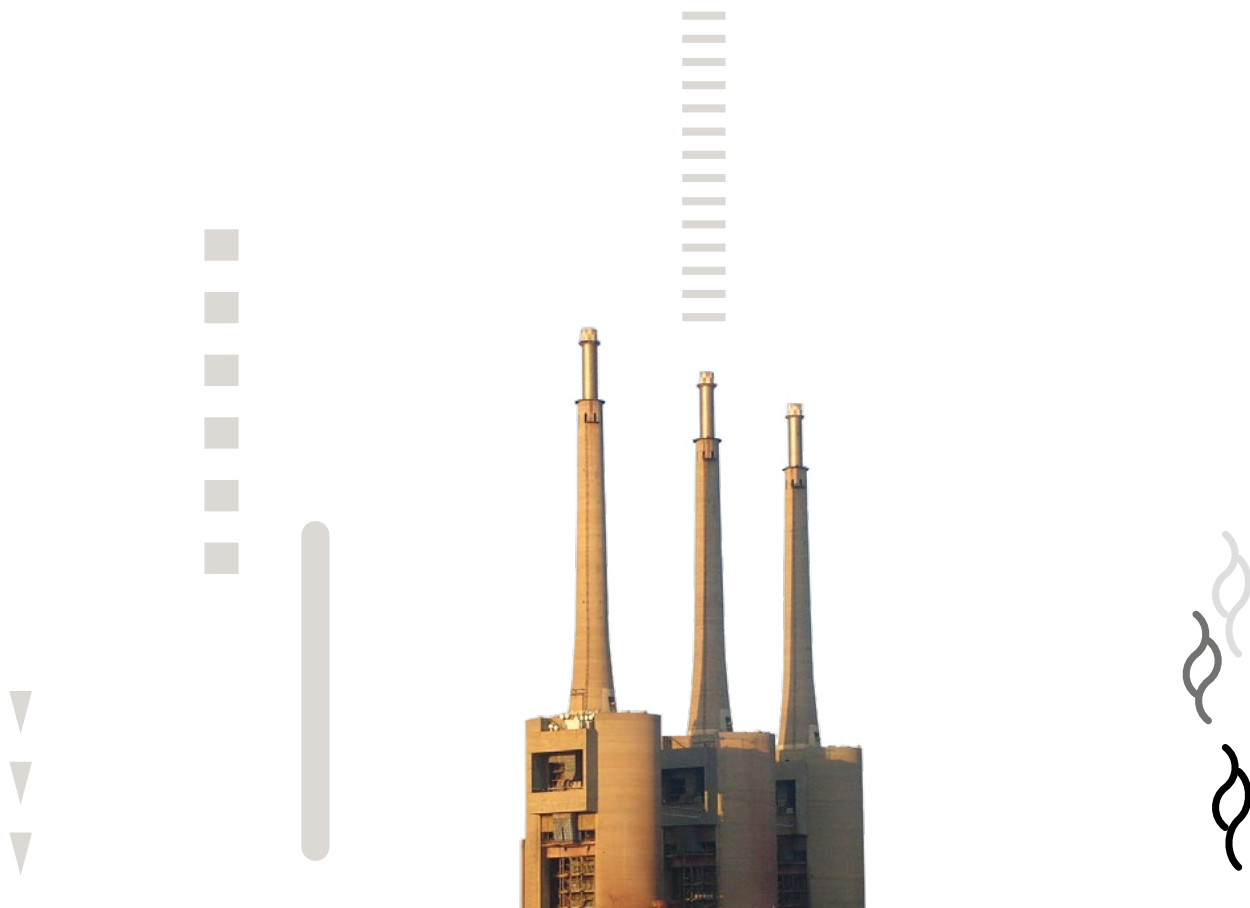
Nou format en línia

En aquest XLIIIè Curset tenim una importat novetat, per primera vegada la cita anual del Curset de caràcter presencial es reconverteix en un esdeveniment completament virtual.

La XLIIIè edició, manté pràcticament tot el programa previst a través d'eines tecnològiques mitjançant un format en línia. Les ponències, les visites i la informació estaran a l'abast en una plataforma que el COAC posarà a disposició dels participants..

Difusió

Pàgines web dels patrocinadors i de la temàtica, xarxes socials, premsa especialitzada, mitjans de comunicació sobre paisatges, patrimoni industrial i espai urbà

Organitza

COAC

arquitectes.cat

AGRUPACIÓ D'ARQUITECTES
PER A LA DEFENSA I LA INTERVENCIÓ
EN EL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Amb el suport de

Generalitat
de Catalunya

Ajuntament de
Barcelona

Diputació
Barcelona

Diputació de Girona

INSTITUT
D'ESTUDIS
ILERDENS
Fundació Pública de la Diputació de Lleida

AMB Àrea Metropolitana
de Barcelona

AJUNTAMENT
Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant

Ajuntament de
Sant Vicenç de Torrelló

Amb la col·laboració de

COOPERATIVA
D'ARQUITECTES
JORDI CAPELL

fundación **arquia**

Amb el patrocini de

URCOTEX
EMPRESA CONSTRUCTORA

eurocatalana

KEIM

Trac
REINTEGRACIÓ
PROFICOM, S.L.

MAPEI

certis
empresa constructora

